

Gazuyi n°0

NEDEPENDANTA E NE FREQUA REVU-EDITURO IDOZA

Pro quo Gazuyifar ?

Vu lektas ta duesma °opus-o di Gazuyi, qua havas la numero 1, quale en multa linguaji informatikala. To pruvas nur ke Gazuyi ne mortis pos la prototipo n°0.

Quale on dicas en la frontispico, Gazuyi es edituro tote libera, nam la redaktero volis per ta regulo, skribar quan lu volas, kande lu volas, sen altra motivo kam lua plezuro.

La granda avantaĵo di la *dijitala edito lojas en la chipeso di la sistemo : irgu ne bezonas plus kam un komputoro por skribar ed editar lua propra textaro. Mem se nulu prizas ol, on povas durar en tala laboro. Evidente on ne bezonas pekunio po ta verketo.

Ta maniero, vu povez tre bone imprimir per vua propra imprimatoreto, ta edituro da me, se vu preferas la sur-paperala lekto vice la sur-skrenala, e to ne eksaltos mem un Euro-centimo ye mea posho.

Me pensadis pri la permaneso di la teksti, e me opinionas fine ke, por ta skopo, la sistemo de revu-edituro es plu bona kam la blogi. La blogi povas rapide mortar se la entraprezo qua jeras la sistemo volas cesar lua aktivi. On ne devas kredar en la permaneso di tala servico gratuita. On memoras ke perdar la kontenajo di °web-situi ja eventis kande Geocities klozis la pordo di la Interreta lojeyo di multa sen-pekunio homi, qui enkargabis ibe lua laboraji. On memoras anke la problemi di la bona forumeyo Parolez-Ido kande on devis pagar la servico. Kontree, editajo *dijitala es facile memorigebla en diversa situi o mem nur sur nia propra komputoro e povos durar pos la klozo di lojeyo retala, nam on povas facile sendar la arkivi vers nova ret-situi.

Ido indijas tante skriburi, sive literaturala, sive ciencala, ke irga texteto esas plubona kam nulo, ed revu-editureto, mem modesta quale Gazuyi ipsa, esos forsan lektata da futura lernanti di Ido-linguo qui serchos teksti por alimentar lua hungro pri linguo artificiala.

Por ta skopo, kande me fabrikos la n°2 di Gazuyi? Me ne savas. Me devos antee skribar e tradukar o trovar teksti da altru qua plezas a me, e quin me povus insertar en la edituro... sen ke la auroro krius kontre me qua furtabus lua verko.

Tamen, sen vartar ke la uceleti, qui °gazuy-as, manjos me, lektez nun ta nova °opus-o di Gazuyi!

Lenadi Moucina

Ta revu-edituro es tote libera
Do vu povez kopiar, parte o tote, e difuzar ol,
sen ke la redaktero impede lo

Somario

Pro quo Gazuyagar ?

Poemo da Antonio MACHADO

La Nigra

Algebro di la Logiko

TCL/Tk, la komuna languajo

Historio di TCL/Tk

Mikra historio de Franca

Indijena lingui di Amerika

Alice en la sonjolando

Parolo de Naturo

Rondeto e steleto

*La cirkleto °
avan vorto nur
indikas ke ta vorto
ne es di Idolinguo*

Poemo da Antonio MACHADO

Tradukita de Hispanuazo da LM.

Me marchis sur multa voyi

Me marchis sur multa voyi,
me eniris multa stradi;
navigis sur mil mari
e abordis a centi de rivi.

Omnaloke me vidis
karavani de tristeso,
superba e melankolioza
ebriachi ye ombro negra,
e pedantegi ye posh-tuketo
qui regardas, tacas, e pensas
ke savas, pro quo ne drinkas
la vino di la taverni.

Mala gento qua marchadas
e iras pestizante la tero. ..

En omna parti vidis
homi qui dansas o ludas,
kande povez, e laboras
lia quar palmi de tero.

Nultempe, kande arivas en loko,
demandas ube arivas.

Kande voy-iras, kavalkas
sur dorso di evoza mulo,
e ne konocas la hasto
ne mem dum dii de festi.
Ube es vino, drinkas vino;
ube indijas vino, aqua freska.

Esas bona personi qui vivas,
laboras, pasas e revas,
e dum dio quale tanti
repozas sub la tero.

- Tradukar poezio es kozo nesaja, vana esforco, forsan folajo sen remedio, nam la genio di linguo *jame¹ pasas tote en altra. Tamen, kande la kontenajo ideala havas sat forco por vivar ek la originala vorti, on povas perceptar kelkafoye quale parfumo di la talento di la poeto. Do me audacas tradukar ta poemo da Antonio MACHADO de la Hispanuazo. On ne ritrovas hike tota la humila eleganteso di la originala verko da la poeta Hispana; ma forsan ti qui nultempe audas pri A.-Machado povus per ta traduko pri-zeskar lua idei favore la homi di la modesta popolo.

1 *JAME : sinonimo de nultempe, kontrajo de « sempre ».

Le nigra : la tauro, la taureero e la kato

da **Lenadi Moucina**

- *Rakonto originale skribita en Ido 19 mayo 2009 unesme publikigita en la forumo Posta-Mundi, per la jentila helpo di lua forumestro Partaka.*
- *Vu povas vidar lexiko *tauromakiala a la fino dil rakonto.*

Nigra katulo lojis en areno malgre ke la gardisto per sua bastono chaso-persequis lu. Ma la gardisto esis evoza e plu semblis Sancho Pansa kam Don Kijote e il ne povis kurar tam rapide kam felinulo, do la kato ne timis multe la bastono kande ol marchis sur la planki di sekureso, cirkum la rondo di la areno, o sur la muri di la bovokorti. Generale ol prizis la tranquilesos di la edificio ube ol esis quieta, varmigante sua pelo ye la suno kande la tempo koldeksis od serchante koldetesos dum dii di somero.

Ma ol ne prizis la dii de *korido, la bruiso, la agitado e ita homi qui invadis la areno, la kavali, la muli, nek mem la tauri quin on inkluzis en la bovokorti o en la stablo.

Ula dio, kamiono haltis apud la muro di la areno ed, tra pordo streta, un sequante l'altra, sis tauri da famoza tauredukero andaluza, eniris la bovokorti. Granda tauri ye nigra pelo, granda korni nigra kun la diamanto pintoza, nigra okuli e nigra hufi.

La maxim sovaja ek la sis bovuli, tauro ye nigra sentimento, ne volis ke la altri lojas en sua korto, do la homuli donis un korto nur por lu, ube il maceris en sua obskura e splina soleso.

La korto esis quale quadrilatero, cirkondita per muri alta, di qua la kolmo-lineo esis kronizata per balkoni e voyi streta ube la homi povis cirkular sen

timar la tauri. Tra un muro, pordo streta permis is enirar la korto por donar manjajo a la bestio. Avan la pordo, planki (dikeso 4cm; alteso 1.40m; larjeso 1.50m) shirmis la homi kontre la korni, ed altra plankari por sama sekureso esis an omna anguli di la bovokorto.

La kato multe prizis ta korto ube la suno varmigis lu sur la planki ube esis ilua loko maxim prizata por la siesto.

La tauro ruminante stacis apud la fasko de fenos kande la kato, qua dormis sen movar nek pilo nek pedo, staceskis ed extensis sua pedi e sua kaudo, ed arkigis sua dorso. La tauro qua vidis la movado di la kato, iraceskis ed asaltis la planki ube la kato esabis dormanta. Tamen, ne esis la unesma tauro quan la kato vidis, olu bone savis, quale Picasso², ke la bovula kolero nur esis quaze blindajo, stupida blindajo e blinda violento! La sovajo basigis sua kapo ed martelagis e pintagis la bazo di la planki, nur facis ligna spliti.

Yen! a la kato, ne importis la kolero di la tauro, lu saltis adsur la sablo di la sulo ube per tri salti, refujas adsur altra plankaro. Lore la bestio sovaja chanjis de loko ed kornagis la nova sideyo di la kato qua saltis dop la planki. Kande la bovulo ne plu vidis la felinulo, ol ceseskis sua kornagado e retro-iris a sua fenos e sua ruminado. Pose, la kato retro-iris adsur sua planki e ne plu movis, nek un pilo nek un pedo. La tauri lor ne vidis movado, do ne asaltis kontre la planki di la refujo ube somnolis la altra animalo.

Ma, se la kato ne volis movar nek un pilo nek un pedo, lua caudo movis lente da su ipsa! La tauro vidis ta movado, lor, konseque, lu marchis vers ta movado por vidar to quo esis. La kato dormis nur ye un okulo. Kande lu evaluis ke la tauro esis tro proxim, lu quik staceskis, la pili herisanta, la kaudo erektanta ed : fif! fif! lu bramis minace.

Segun kelka autori, bovulo ne esus la bestio maxim inteligenta en tota mondo, tamen esus la maxim brava.

Do nia tauro asaltis la planki di la

² *Picasso dicis pri lua verko famoza « Gernika » ke la tauro es la simbolo di la forco blind e stupida.*

refujo e kornagis ed ancor kornagis e splitigis la ligno. La kato saltis a la sulo e pri tri salti refujis adsur la triesma plankaro. La tauro retro-iris a la centro di la korto, regardante la kato qua lente ociligis sua kaudo.

Kande la granda bestio nur movis sua kapo, ilua okuli sequis la ocilaji di la kaudo, quale se esus hipnotata, lore la kato bramis fif! fif! e staceskis bruske, lua kaudo tensesis vers la cielo, lua pili herisesis. Do la tauro asaltis kontre la kato qua saltis a la sulo e per tri salti refujis ancor adsur la unesma plankaro e sumnis ancor la tauro qua ancor asaltis.

Kande la ludo, se esis ludo, ne plu plezis a la kato, lu quik insinuis su aden un truo di la muro ed iris dormar ye altra lito.

Tamen, omnadie, la kato eniris la korto di la tauro, sidis adsur la planki di sekureso, movadis lente la kaudo, e bruske staceskis, herisis sua pili e tensis sua kaudo ... quik saltis de la refujo a la sulo e de la sulo a refujo altra. La tauro sempre asaltis kontre la planki, splitigis la ligno e nulo plu!

*

Tauri qui vartas en korti di areni esis por esor mortigata. Ne multa jorni sucesis kelka nokti kande la taureeri venis por regardar lia adversi. La homi marchis sur la alta voyo ye la kolmo di la muri di la bovikorti. Ibe, li diskutis e diskutachis pri la pili, la pelo, la korni, la okuli, la hufi, la longeso di la kolo di omna tauro ed la supozebla maniero ke oli asaltos lor la *korido, ed altra kozi di

homi di la mikra mondo taurala.

La kato nigra ne prizis multe ta pelmelo de voci, de movadi de homi, nek la invado de lua dormo-chambro. Yen! lua domo esis lua domo! Ka ne? Lu ne volis subite ekirar sua lito de planki ube la suno varmigis lua pelo. Do lu movis nek un pilo, nek un pedo ; ma la kaudo! Lu ne povis fixigar lua kaudo qua vivis sua vivo sen konsentir askoltar la voko di cerebro.

La tauro, ja iracigita da la homi, ne plu longatempe toleris ta kaudala movado, il asaltis la refujo de planki, kornagis e splitigis la ligno. La kato saltis vers altra plankaro, la tauro asaltis ancor ed ancor la kato herisis sua pili, la tauro kornagis ancor ed ancor la kato saltis ye la refuji...

-Regardez! Regardez! Maestro! la kato qua taureas!

La maestro, famoza taureero, kronizito per nigra hararo e plena de tristigata obskura humoro, sive ke ne suportis ke altru taureis ilua tauro, sive ke esis supersticoza, do iraceskis e klamis kontre la kato:

- Forirez! Forirez! Kato dil Diablo! Ekirez la korto, nigra bestiacho dil malego!

Il klamis o kriis mem altra parolachi quin me ne devas skribar hike.

Il laxigis la laco di sua ledra shuo sinistra e lansis ol kun violento vers la kato. Olu regardis atenceme la tauro qua asaltis la planki e ne vidis la shuo qua atingis lu. La kato saltis adsur la sulo e quik departis ek la korto tra truo en la muro.

*

La vespero de *korido arivis sub la suno e la blua cielo sen nubi. Vere, vespero revata por la taurokombato. Fakte, multa viri e multa mulieri iris joyoze aden la areno, la muzikisti pleis, la taureeri defilis, Sioro Prezidanto ektiris la blanka tuko, la pordero apertis la pordo di la boveyo e tauro nigra saltis aden la sabla rondo.

Ma! la unesma tauro ne esis bona, la duesma febleskis quik, la triesma esis fugero fugaranta! La spektanti klamis : "Tauri! Tauri! ni volas tauri!".

Tamen, la quaresma saltis aden la rondo kun multa forteso e rekte kuris vers la plankaro ube un taureero vokis

olu per movado de mantelo. La bestio iracema asaltis la planki e mortigis su kontre la fosto. La Prezidanto ektiris la verda tuko e la muli arachala ekirigis la tauro mortinta de la rondo. La nova tauro esis nek bona nek mala, la taureero esis nek bona nek mala e la spektanti aplaudis polite.

La taureero ye nigra hararo e tristigata humoro devis taureor la kinesma bovulo.

" Nula kinesmo mala" on dicis hike e ibe en la gradegi. To es anciena sentenco di la *korido, ed irgatempe vera.

Fakte, nia ja konocita tauro ye nigra pelo e iracema konduto en la bovikorto, ekiris del koridoro di la boveyo, asaltis la homi qui kuris kun kapoto en la manuo. La maestro, splendide kalma, splendide kurajoza, donis splendida *veroniki a la tauro, sur la korno sinistra e sur la korno dextra. °Olé! °olé! la spektanta turbo klamis sua astonego, sua joyo, sua entuziasmo. °Olé! Kronizante sua laboro per mantelo, la maestro donis la paso eleganta, la tre simpla ma tre defacila paso per kapoto, la mi-veroniko ye revo, por afisho, digna di antologio. °Oléééé!

Ta maestro, vere, to esis maestro.

La tauro asaltis la kavalo pikala tri foyi

kun multa vigoro, koaktis la kavalo a regresar, fine renversis kavalo e pikero. °Olé tauro! La *banderiyeri kuris adinter la korni di la sovajo qua *asaltis bonege, ed ili stekis tri pari de dardi! °Olé banderiyeri!

Lore, importis nek la unesma nek le cetera, nur nun esis veraĵo, dicaĵo de

vereso di la taurokombato. Kande la matadoro dedikis a la spektantaro, la homi stacis ed aplaudis vigoroze, pose li sideskis por vidar la tre vartata laboro per la reda serĵo.

La maestro esis vere *muleteestro, do la tauro pasis e ripasis avan la gambo di la homo vestizata da lumo, qua *tempelis la asalti da la sovajo, per la manuo basa, e nultempe la korni atingis la trompilo ek reda serĵo.

Forsan la tempo pasis tro rapide.

Kande la kloko, la terorema kloko de mortigar la tauro arivis, la muziko taceskis, per lasta muleteago adsub la muflo, la matadoro lasis la bestio inter la lineo blanka e la planki di la rondo ed marchis kalme vers sua servisto qua stacis sekure dop la planki e qua donos a lu la mortigiva espado.

Tamen, la spektanti rideskis!

Quo eventis!

Eventis ke nigra kato esis marchanta sur la kolmo di la planki, cirkum la rondo di la areno.

- Regardez! Regardez la kato taureera!

Fakte, la kato, avan la tauro, staceskis bruske, herisis sua pelo, tensis sua kaudo e la tauro lansis sua lasta mov-energio kontre la kato, ma kornagis nulu, nur la aeri, nam la kato ja saltabis sur la sulo dop la planki ed ekirabis la rondo tra truo en la muro.

La nevrasteniika maestro ne plu povas bone mortigar la tauro : unfoye la espado pinchis, dufoye la espado pinchis, ye la triesma foyo la lamo penetris aden la korpo di la tauro, ma ne sat bone por mortigor bestio de 573kg... La trumpeto trumpetagis, unesma avizo! La matadoro volis uzar la kruco-espado, ma la tauro ne mem basigis la kapo e la espado ne povis enirar la kranio. La trumpeti sonis duesme, triesme, e la tauro vivanta ekiris la rondo e la maestro ekiris la areno sub la siflaji da grupi de spektanti.

*

En la bucho-korto, la kulteli di la buchisti mortigis la tauro, e la kato furtis un peco di bovala pulmono kom manĵajo por sua dineo.

Lexiko:

***banderiyó** : bastono kun dardo ed ornato per bendeti de papero koloroza quan la dardero (*banderiyero) devas stekar en la dorso di la tauro.

***korido** : spektajo, kun generale 6 tauri ed 3 espaderi kun ilia esquadani, dum quo irga esquado taureista kombatas un tauro e fine la espadero mortigas ol, pos la laboro per peco ek reda serjo. *Korido es spektajo ube HOMI kombatas tauri, ne similesas spektajo ube tauri interkombatas (En India, Korea...)

***muletao** : peco ek serjo reda, quan la taureadoro uzas por erorigar e deviacar la tauro de su.

***tempelar** : temperar la asalto de la bestio, ed ... mult altra kozi. La vorto hispana « templar » uzata en taurokombato ne dicas nur temperar ma anke misterioza nociono pri quon multa verki skribesis, skribesas e skribesos! Do Ido mustas uzar vorti specala pri ta nociono tante baroka apud la vorto temperar : la tempelo, tempelar tauro, kapoto tre tempeliva, la tempelo del matadoro, la tempelo de la muleteo ...

***taurear** : arto del kombato kontre la tauri segun la reguli hispaniala.

***tauromakio** : kombato kontre (o ludo de homi kun) tauri. (Hispana: tauromaquia; Franca: tauromachie).

ALGEBRO DI LA LOGIKO

- *En la numero 0 de Gazuyi, editesis la tradukuro de la tri unesma paragrafi di la verko da Louis Couturat pri la logiko, Hodie on reproduktas ta artiklo ja editita en Progreso :*

Artiklo da J.Mariette pri la libro da Couturat

Ta artiklo es tradikita de Francuazo en Ido da lenadi Moucina

En la "Revue Néoscolastique", (Revue Neoskolastika) , editita da la "Institut Supérieur de Philosophie" di la "Université Catholique" di Louvain (Belgia), Sio J.MARIETTE skribis en 1905, un noto de lektado en Franca linguo, pri la verko da Louis COUTURAT, la libro editita dum la sama yaro pri la logiko : "L'algèbre de la Logique", quan on povas tradukar en Ido tale : "Algebro di la Logiko".

Ye la noto de lektado da J.Mariette :

Tale quale la autoro expresas en la introdukto di la verko, la Algebro di la Logiko, fundita da Boole e developita da Schröder, havas kom skopo de expresar per la kalkulo "la principi di la rezono, la legi di la pensado". Ta kalkulon quan on povas konsiderar segun du manieri, la autoro volas studiar lu nur segun la punto de vido di la formo, "kom algebro sidata sur ula principi arbitriale pozita" e, en ta skopo, lu lasas exter lua verko la altra punto de vido qua esus konsiderar ta kalkulo kom Logiko. "Esas questiono filozofiala, skribas Sio Couturat, savar kad, e quante, ta kalkulo korespondas a la operaci reala di la spirito ed es kapabla de tradukar o mem de remplasar la rezonado ; ni ne devas traktar pri lu

hike."

Unesme, on bezonas konocar la nocioni necesa ye ta kalkulo, kalkulo ube Sio Couturat distingas du interpreti "di qui la paraleleso es perfekta segun ke la literi reprezentas koncepti o propozicioni". Lor, irga signo, irga formulo recevos duopla interpreto ; es la kazo por la relato fundamenta qua esas la relato binara reprezentata per la signo < [videz infre la noto da la tradukero]. "Le relato $a < b$, ube a ed b indikas koncepti, signifikas ke la koncept a es subsumata en la koncepto b , es dicar ke lu esas speco relate la genero b " ; plu kurte, to signifikas " ke omna a es b ". En la interpreto propozicionala, ta simila relato signifikos ke "se a (propoziciono) es vera, b es vera". To pozita, la kopulo di egaleso ($=$) es definota tale sequante :

$a = b$ omnefoye kande on havas "sam-tempe" : $a < b$ ed $b < a$.

Ta sola lineo suficas por expresar " la principio di silogismo" qua formuligesas tale sequante:

$$(a < b) (b < c) < (a < c)$$

quan en la interpreto konceptala on tradukos : "Se irga a es b , e se irga b es c , irga a es c " (silogismo kategoriala), e en la interpreto propozicionala on tradukos : "Se a implikas b , ed se b implikas c , a implikas c " (silogismo hipotezala).

De ta formulo, konsequi rezultos, segun la defino di la egaleso. On devas dicar ke, antee la principio di la silogismo, on pozis la principio di la egaleso qua expresesas tale sequante: $a < a$, formulo primitiva de ube on deduktas nemediate : $a = a$.

Ante establisar la altra principi, la autoro definas la multipliko logika e la adiciono logika (la nego, triesma operaco logika esos definata plu tarde). Ni exprezes irga ek ta operaci (adiciono e multipliko) per lua formulo respektiva (nultempe on devas obliviar ke omna du recevatas irge du interpreti, un konceptala ed la altra propozicionala).

Postulato di la multipliko :

Quoniam du irga termi a ed b , existas un termo p tala ke on havas $p < a$, $p < b$ ed ke por omna termo x tala ke on havas $x < a$, $x < b$, on havas anke $x < p$.

Postulato di la adiciono :

Quoniam du irga termi a ed b , existas un termo s tala ke on havas : $a < s$, $b < s$ ed ke por omna termo x tala ke on havas $a < x$, $b < x$, on havas anke $s < x$; -- p e s esas unika e reprezentas respektive ab ed $a+b$.

Sur ta definuri on apogas la principi di simpligo e di kompozio, la legi di tautologio e di absorbo, la teoremi di multipliko e adiciono qui utilizesas kom bazo por un unesma formulo de transformo di la inkluzi en egalesi ed anke por la demonstro di la lego distributiva ; hike es la plaso di la defini tre importanta di 0 ed 1, defini expresata formale per la du principi sequanta :

"Existas un termo 0 tala ke, por irga termo x , on havas : $0 < x$."

"Existas un termo 1 tala ke, por irga termo x , on havas : $x < 1$."

En la interpreto konceptala, 0 indikas la klaso kontenata en irga klaso : to es la klaso nula o vakua qua kontenas nula elemento (lo Nulo o Nihilo) ; 1 indikas la klaso qua kontenas omna klasi (es la Universo di la parolado, lo Tota).

Segun la interpreto propozicionala, 0 indikas la propoziciono qua implikas irga altra propoziciono, 1 indikas la propoziciono qua esas implikata en irga altra : es lo vera.

De la defini di 0 e 1, on deduktas la defino di la nego qua expresesas formale tale sequante ; por irga termo a , existas un termo a' tala ke on havas samfoye

$$aa' = 0 \text{ ed } a + a' = 1 ;$$

formuli qui "tradukas respektive la principio de kontredico e la principio di la mezo ekkluzata". Restas ancor a definir la lego di la duopla nego e la lego di kontra-pozo por konocar omna nocioni necesa por la kalkulo logika. Ta kalkulon, la autoro duras studiante, fondante precipue sur la developo di 0 ed 1 : lu plulongigas la metodo di Boole e Schröder qua "es nur - ilu dicas - ta du proceduri analoga a ti di la algebro : solvar equacioni relate la nekonocati ed elimino di la nekonocati", dum ke en la metodo da Poretsky qua es plu proxima de la Logiko di la Algebro " omna termi, per principi, esas konocata, e ne es plus kam, konocante inter li ula relati,

deduktar nova relati (es dicar nekonocata o ne explicite konocata).

On devas notar ta pasajo di la konkluzo da la autoro: " La Algebro di la Logika ipsa es parto di la Logiko pura, kom teorio matematikala partikulara, nam lu es fondata sur principi quin ni postulis implicate e pri qui on ne povas uzar expresuri algebra o simbola nam li esas la fondo di irga simbolismo e irga kalkulo (la principo di dedukto e la principo di substituco)"... La Algebro di la Logiko es la Logiko matematikala per lua formo e lua metodo.

Portreto di Louis COUTURAT

Noti pri la vorti di la logiko da Lenadi Moucina

Qua maniere dicar en Ido la signo $<$? Ta relato quan Couturat markigis per $<$ povus tre bone, segun la autoro ipsa dicesar "do".

Couturat, regretinde, nultempe tradukis lua libro pri la logiko aden Idolinguo. Forsan lua acidenta morto impedas ke lu facis to. Tradukar ol prizentas diversa problemi, un ek ti es la uzo da Couturat de sistemo de signi qua

hodie es obsoleta.

Ka ta libro povas esar ankor hodie lektinda, *quoniam ke plura libri pri logiko povas lektesar en diversa lingui, libri qui uzas la nuna signi qui, pokope, esas propra a ta domeno di la pensado homala. Tamen, dum la yaro 1980, do 75 yari pos la unesma edito, on facis altra en Franca linguo. To montras ke ta verko ne es tro olda e ke on povas ankor uzar de ol,

Ve! Lektar "La Algebro di la Logiko" prizentas kelka desfacilaji pro la divergi di la vorti kustumala, di la kustumala signi aritmetikala relate la senci di ta vorti ed signi en la logiko. To es sama en Ido linguo quale en Franca uzata da la autoro.

Exempli :

- Couturat uzis la signo $+$ por la relato quan il nomizis "adiciono logika", qua esas expresata per un "od" inkluziva, quankam generale la vorto "o" en linguo ordinara havas la senco de "od" ekkluziva.

- Il uzis la vorto "multipliko" e la skrib-sistemo kustuma en matematiko pri la multipliki, ma por ta operaco logika on dicas generale "ed" en naturala lingui. Ma "ed" es kustume uzata por la "adiciono" matematikala !

- lu uzis anke la apostrofo kom marko di la nego : a' mustas esar dicata "ne a".

Nature on povas arbitriale uzar ta signo o ca signo, ta vorto o ca vorto, e la bonega cerebro logika devus nultempe erorar. Ma la homala cerebro eroras, nam homi ne nur vivas en logika sistemi, e uzar vorti qui havas altra senci en altra domeni ne es omnatempe sen danjeri por la bona kompreno o mem la bona rezono,

La vorto "o" di la Ido-linguo korespondas plu exakte kun la nociono de alterno, qua es plu kustumala en la linguo de omna dii. La "o" alterniva (ekkluziva) qua semblas natura en nia linguo ne es sama en logiko, ta maniere "a o b " skribesis da Couturat

$$(a+b) (ab)'$$

tandem ol es hodie kustumala skribata uzante propra signi :

$$(a \vee b) \wedge \neg(a \wedge b)$$

Qua maniere dicar en Ido ta signi? Konocante nula solvuro oficala en Ido, me nur konsilas ke vu uzez private en vua kapo, neutra vorti qua ne havas senci diferanta en logiko e en Ido oficala.

- La relato quan Couturat markigis per < povus tre bone, segun la autoro ipsa dicesar "do". Do, uzez "do"!

- Por la "adiciono logika" me konsilas uzar la vorto "u" , per analogo kun la vorto "uniono"

- ed uzar paralele "i" por la "multipliko logika", per analogo kun la vorto "inter".

Do, se vu prenas ta kustumo, vu povos plu facile lektar la Algebro di la Logiko, e plu generale irga texto pri logiko, nam tamaniere :

$(a+b) (ab)'$ simile $(a \vee b) \wedge \neg(a \wedge b)$

povus esar dicata mentale da vu ta maniere :

$(A \cup B) \cap (\neg(A \cap B))$.

Fine, se on havus la literi u ed i en la operaci, on povus dicar "ud" por la signo "v" e "id" por la signo " \wedge ", do { u ud i id ne u id i } pri la formulo $(u \vee i) \wedge \neg(u \wedge i)$

Tcl-Tk, la komuna linguajo

Por ti qui ne konocas multe la programizo de la komputori, me darfas dicar por komencar ke Tcl es linguajo informatikala.

Pro quo parolar de "linguajo"? Quankam Basic, C++, Fortran, JavaScript ne esas lingui quale Francuazo o Ido, vere li esas kompozata per vorti, generale Angluaza vorti, ma li obedias a reguli tre diferanta de olti di la vera lingui homala.

Tamen, fabrikata ek lingui, do linguajo.

Kustumale, on dicernas du kategorii de linguaji komputorala :

- linguaji kompilota
- linguaji nur interpretota.

La unesmi darfas esar preparata por irga sistemo quale Windows o Linux, e la kodo, kande ol es kompilita ne plu povas esar lektata per homi, nur mashini.

Opozite, on havas linguaji interpretota, altre nomizata °scripts, quale JavaScript o PHP, ofte uzata en la °web, ma anke quale TCL, quan on povus aproxime pronuncar /tikel/ o /tikol/, segun la modo Amerikana.

Kelka Idisti konocas ta linguajo, e mem Vorteko, editatoro de texto kun espelo-kontrolo, sribesis per ta linguajo Tcl-Tk. On volabis ke irgu povez lektar la kodo e forsan modifikar la programo por plubonigar ol, e por ta skopo, TCL es ecelanta sistemo, nam nulo celeas. Ta diafaneso es bonega por libera programi, e movimento quale Ido bezonas certe ke la diversa verki povez plu tarde rifacesor da nova generacioni segun neceso.

Altra bonega karaktero di TCL, es lua kapableso de funcionar sur irga mashino qua uzas irga sistemo generala, sen modifiko de la kodo. On nur bezonas interpretatoro por irga sistemo e la programi bone laboras. On prenas ancor la exemplo de Vorteko qua povas sen chanjo uzesar per Linux, Windows, BSD, o Apple.

Por pozar ancor bona kremo sur la kuko, on mustas sublineizar ke la interpretatori de TCL esas gratuita e libera, ecelanta por ne richa movimento.

Tamen, on responsus ke TCL ne es la sola °script lingvaĵo qua povas laborar sur irga ĝenerala sistemo!

On konkordas pri to : PHP per la moyeno di la servatoro o Javascript qua agas per la interpretatoro interna di la °web-navigatorio, tre bone funkcias sive sur Linux, sive Windows o Mac, sen ke ulu astonesas. Altra lingvaĵi quale Python, Perl e altra, facas same. Do, pro quo tante laudas Tcl?

On povus laudi lua kapableso por traktar la kateno de vortoj, ma tio semblas forsan obskura a uli, do on preferas citi lua precipua avantaĵo: lua grafikala rutinaro TK.

Kande on skribis en la kodo di Vorteko:
`toplevel .helpo`

me ne bezonis plus por ke via sistemo savez ke lu devez apertar nova fenestro, nomizita interne ".helpo", por, pose, afiŝigi la helpanta paĝojn.

Marvelozo! nur du vortoj.

Ma lo marveloza inter la marveloj, es ke ta rutinaro funkcias tre bone che altra lingvaĵi, quale Python, Perl ed altri.

Es pro quo on dicit en la titolo : la komuna lingvaĵo. Tk akceptas da omna sistemoj e multaj, forsan omna, lingvaĵoj informatikala.

E por ti qua savus similaj, on adjuntas ke la fundamento di TCL kontenas nur dek e un regulo.

- *La Blua Plumo, imajo di la simbolo di Tcl, es la verko da Kroc, programisto Francano qua habitas e laboras ne fore di mea hemo. LM.*

Historio di TCL/Tk

- *Ta parto es nur tradukuro kun kelka ne grava ŝanĝo, di la artiklo pri historio di Tcl en la Francuaza Wikipedia, anonima teksto.*

Historio di TCL/Tk

La ideo di la lingvaĵo Tcl, venis en la kapo di la Dro John Ousterthout de lua laboroj pri programoj de helpo por koncepti ĉirkuiri insertata, dum la debutoj di la jaro 1980 en la Universitato di Berkeley. John Ousterthout e lua studentoj fabrikis kelkajn utensilojn interaktivajn. Irgi esis dotata de lingvaĵo de komandoj diferencaj, tio komplikis la sekvadojn di la taskoj.

Ye 1987, laborante momente en la Laboratorio de serĉado di Digital Equipment Corp., John Ousterthout decidis harmonigi la diversajn lingvaĵojn de komandoj, kreante un lingvaĵon unikan por kontroli la diferencajn programojn. Tio naskis TCL, (°°° Tool Command Language), la utensilo-lingvaĵo de komando, kun sintakso influata ye la lingvaĵoj C, Lisp, Shell e Awk. La unesma probi facesis per komputiloj DEC 3100 e Sun-3/75. Tcl havis lore nur 7000 liniojn de kodo en C, di kiuj la duono esis nur

komenturi. Lu nur funcionis sur mashini kun sistemo Unix.

La skopi unesma di ta linguajo interpretata esis la sequanti :

- facila lernebla
- extensebla
- povanta esar enkorpigata o facar ligo inter la programi.

Tcl distributeskis lor konferado industriala en la Universitato di Berkeley en 1989. Ye marto 1990, John Ousterthout prizentis artikli pri Tcl ye la Konferado USENIX. Seque multa demandi, lu donis libera acceso a la kodo-fonti di Tcl2.1 sur la servatoro FTP di la Universitato, balde kopiata sur la altra servatoro FTP en la tota mondo. Ek la personi qui asistis ta konferado, prezentesis ula Don Libes, di la NIST (°°° National Intitute of Standards and Technology). Ilta studiis programo por automatigar diversa taski sub Unix e lua laboro ne avancis sat rapide. Lu komprenis quik ke Tcl esis la solvo. De Tcl, en nur 3 semani, lu skribis Expect, un utensilo por automatigar la *aplikacioni interaktiva. Expect esis la unesma *aplikaciono skribita per Tcl larje distributata, profitante ye granda famo che la administranti de informatik-sistemi.

Paralele, John Ousterthout laboreskis pri Tk, kom extensajo por konceptar grafik-interfacii kun Tcl, ja dum la fino di 1988. Ye januaro 1991, lu prizentis Tcl-Tk lor la Konferado USENIX e lor la Konferado X. Depos, la populareso di Tcl-Tk kom linguajo duris kreskante. Precipue pro du racionaji :

- lua kapableso de esar enkorpigata ye *aplikaciono, kreante sua propra komandi.

- la facileso per qua on povis developar grafik-interfacii (5 a 10 foyi plu rapide kam per Motif, la lora famoza rutinaro grafika).

Ta duesma punti interesis multe la industriisti.

Komuniono federeskis cirkume la linguajo, e multa extensaji naskis (ek li: TclX, incrTcl, BLT, Sybtcl, Oratcl, TclDP). Komunikar plus inter la diversa

programeri divenis balde necesa, do John Ousterthout kreis "listo de diskuto" ye la naskanta °web. La nombro de uzanti kreskis tre rapide e la listo divenis la hodie tre vivaca comp.lang.tcl. En 1992, John Ousterthout kreis kune Larry Rowe, lua kolego che la Universitato di Berkeley, la societo Perspecta Software por komercigar Perspecta Presents, programo de prizento ye Unix fundita sur Tcl-Tk. En 1993, Larry Rowe organizis la unesma Yarala Konferado Tcl-Tk en Berkeley. Pose, ta konferadi koincidis kun la nova versioni di la linguajo. Un sesiono dedikesis a la diskuto pri la adjunto de nova funcioni e la decido facesis humore per voto aproximala per manuo levata konocata per la nomo de Ouster-vot'.

En mayo 1994, John Ousterthout, livis la Universitato di Berkeley por la industrio, seque propozo da la Societo Sun Microsystems, qui volis facar de Tcl-Tk un linguajo universalala por Interreto. La kodo-fonti devez durar libera, mem se Richard Stallman, la fervoroza apostolo di la programi libera, dubitis pri to e kreis GUILE, altra linguajo por esor la linguajo alternativa a Tcl-Tk. La mikra-mondo di la movimento por la libera programi nomizas ta kurioza epizodo la Tcl War (la milito pri Tcl).

Dum ta tempo, en la laboratorio di Sun Microsystems, Scott Stanton, Ray Johnson e Jacob Levy plubonigis la sistemo de jero di la eniri/ekiri di Tcl-Tk, li adjuntis la suporto di la °sockets, ma precipue, skribis versioni por Windows e MacIntosh. To facis de Tcl-Tk, un linguajo de °skript generala e plura-sistemala en april 1996 per la versioni Tcl7.5 e Tk4.1 . Pose, li skribis ancor diversa plubonigaji quale un kompilatoro de °bytecode (duoplabitoko- kodo) qui multiplikis la rapideso ye faktoro 10), la suporto di la nomuyi (°name-space), ed un °plugin, insertajo Tcl, qua permisio exekutar °Tclets (programeti skribita en Tcl-Tk) en navigatoro Interretala. Omna novigi korespondis ye la versiono 8.0 di Tcl-Tk, qua apareskis en agosto 1997, kande on decidis samigar la numeri di versioni di Tcl e Tk. Ye oktobro di ta yaro mem, on kreis la TCL-CONSORTIUM, por

promocar Tcl-Tk e kreskigar plue lua videbleso ye la merkato informatikala. Ta federo spensesis da Sun Microsystems e presidesis da Peter H.Salvus (ex-direktor di la federo Usenix e di la Sun User Group [grupo di la uzanti de Sun) e samtempe di la Free Software Foundation, la *fondaciono pri la libera informatik-programi). Apud John Ousterthout, la Komitato Aviziva komprenis ek lua membri Brian W.Kernighan (ko-kreanto de Awk). Dum ta yari, Tcl-Tk laboris multe pri la teknologio di la aparati movebla.

Dum la fino di la yaro 1997, John Ousterthout livis Sun Microsystems por ko-fondar la entraprezo Scriptics, pos ke lua employanto decidabis anular la projekti de komercigar utensili de developo propra di la lingvaĵo. Scriptics prenis la relay-bastono, ofrante servicoj cirkume Tcl-Tk, komercigante, notinde, la utensilaro TclPro. La developo e la manteno de Tcl-Tk transferesis che Scriptics kun parto di la esquado Tcl-TK di Sun Microsystems. La °script programi esis lore multe springanta. Dum la printempo 1998, Tcl-Tk recevis du premioj. Unesme la premio di la ACM Software System qua rekompensas la programi qui influas dure e pose, la premio STUG (Software Tools User Group). Malgre to, Richard Stallman desprizis la agi da Ousterthout e kondamnis lu publike lor la konferado pri la °open-source, apertata-kodofonti, en San Jose (Kalifornia), dicante ke lu esis "parazito" di la movo pri la libera programi...

Ye aprilo 1999, apareskis la versio 8.1 di Tcl-Tk, qua enkorpigis nova motoro de expresuri regula (to da Henry Spencer) e la suporto de Unikodo (Unicode). Ekirata tro precipite, ta versio esis ne stabila. On ne vartis plus kam tri monati por ke la versio 8.2 korektigis la neperfektajn.

En marto 2000, la entraprezo Scriptics rinomizesis Ajuba Solutions, laborante plus pri servatori fondita sur Tcl e la teknologio XML, lore kreskante multe. Ye oktobro 2000, la societo Interwoven kompris olu, ma ne esis interesata pri la libera programi, lu permesis tamen ke la kodo di TclPro divenis °open-source (lore,

la yari kustus 1000\$ po posto di laboro!). La manteno e la developo di Tcl-Tk esabis ja en la manui di grupo de anciena programisto nedependanta de irga strukturo de komerco. Ta grupo, la TCT (Tcl Core Team), la esquado centrala pri Tcl, ja kreesabis en aŭgusto 2000. John Ousterthout ne plu volis durar esante la "diktatoro bonvoloza", tamen lu duradis quale membro di la TCT.

La vera efikemeso di Tcl-Tk apareskis kun la versio 8.4 ye septembro 2002, kun, inter aliaj, nova mekanismo interna rilaborata, e nova sistemo de virtuala datumari. Pos kvar yari de developo, la versio 8.5 ekiris en 2007, kun kelka nova komandoj quale la grupo de komandoj "dict" por traktar dictionariojn e on vartas hodie la parafinita versio 8.6.

Lexiko :

***aplikaciono** : vorto informatikala, plu o min sinonimo de programo. Ta vorto es nur kopio de la Angluaza vorto « application », uzata anke en lingvoj tale Francuazo, Hispanuazo ed aliaj,

kodo : ensemblo de simboloj di lingvaĵo informatikala , aranĝita segun reguloj, qua povas esar komprenota da la komputoro (e kelkefoje da programeroj mem).

***fondaciono** : formo peculiar de entraprezo qua permesas developar domojn kulturalajn (e samtempe permesas a riĉa meceno eskapar impostojn, kun la sembleso di la Bona Samaritano).

°script od **°skript** : Angluaza o Angluazatra nomo di sistemo de programo di komputoro. Ido indijas hodie bona e klara vorto pri to qua ne kolizonez la nuna radiko « skript ».

Mikra historio di Francia

da **Henri VINEZ**

- *Probable nur parto di texto plu longa editita en plura kayeri di Pilo.)*
Unesme editata en Pilo XXVII, ye marto 1944e XXVII, aprilo 1944.
(Pilo esis edituro di la Parisana Idisti)

Pos la vinko, Klodowig konsentis baptesar da santa Remi e la ceremonio eventis kun granda procesiono en Reims /Rins/. Ma la bapto ne chanjis la mori dil Franka chefo. Komprenende, vice Odin, lu konjuris okazione Iesu-Kristo, ma lu duris spoliar ed asasinar quale antee. Tamen, la popolo Galla instigita dal Episkopi, advokis Klodowig por desembarasesar de la dominco dil Burgondi e dil Wizigoti, lia til-lora mastri, qui esis Ariani. E la Episkopi deziris profitar la recenta konverteso dil Franka rejo por propagar Kristanismo che l'altra Barbari. Pluse, Klotild kurajugis sua spoza a kombatar sua onklo por venjar la morto di sua genitori.

Chlodowig departis kun important armeo ed atingis Gondebaud /Gondebo/ en Dijon /Dijo'/ ube ica, trahizita dum la batalio da sua frato Godegizel, komplete vinkesis e fugis til Avignon (500)/Avinio'/. Pos konsentir pagar kontributo a Chlodowig, Gondebaud atingis ed atakis sua frato en Vienne /Vien/, kaptis ed ocidis lu.

Pos ta kampanio, Klodowig, nesaturebla pri glorio, masakri e spoli, prontigis armeo por atakar la Wizigoti, qui havis kom rejo Alarik Ilesma. Ante la konflikto, Teodorik la Granda, rejo dil Ostrogoti, konsilis a Klodowig ed a Alarik arbitrigar la deskonkordo por evitar milito. Ma Klodowig, ebriigita dal preiranta sucesi, ne konsentis. Lu konvokis lua soldati, parolis tale (segun Gregorio de Tours /Tur/) : "Ka ne despezas a vi ta Wizigoti qui esas Ariani, posedas la maxim richa provinci di Gallia ? Ni irez ! E, kun helpo di Deo, ni vinkos". La du armei inter-renkontris en Vouillé /Vuye/, proxim Poitiers /Pwatie/ e, pos sangoza batalio, Klodowig vinkis ed ocidis ipsa rejo Alarik (507).

Ta vinko en qua multa homi ocidesis, sequesis dal konquesto di Arvernia (Auvergne/Overny'/) da Thierry, filiulo di Klodowig. Gondebaud, rejo dil Burgondi, federesis kun la rejo dil Franki por kombatar Alarik. Lu persequis la Wizigot armeo e vinkigis ol itere en Narbonne /Narbon/.

Chlodowig duris devastar sudo di Gallia, atingis e konquestis Bordeaux /Bordo/ e pose, kaptis la richaji di Alarik en Toulouse /Tuluz/. Pos ta milito, la Wizigoti koaktesis abandonar Gallia ecepte Septimania ; lia nova chef-urbo esis Toledo, en Hispania. Septimania (teritorio dil sepesma legiono korespondant al Franca departmenti Pyrénées-Orientales /Pirene-Oriental/, Aude /Od/, Hérault /Ero/ e Gard /Gar/) konservis dal Wizigoti danke Teodorik, rejo dil Ostrogoti di Italia qua invadis Gallia e vinkis, proxim Arles /Arl/, Burgondi e Franki unionita por konquestas Provence /Provans/.

Ecepte l'Armorika, l'Aquitania e la valeo di Rhono, Klodowig esis, en 508, mastro di Gallia.

Ta rejo deshonorizis lua lasta vivo-yari per krimini exekutita por spoliar l'altra Franka reji qui esis, maxim ofte, sua parenti.

Klodowig mortis en 511 ed on darfis dicar ke il esis la unesma rejo politikala ; il komencis la konquesto dil lando kun autoritato tre limitizita (la afero dil vazo di Soissons /Swaso'/pruvas lo), ma, ye la fino di lua regno, ta autoritato esis

absoluta.

Il ganis la protektado dil Episkopi quik kande lu divenis kristano ed il defensis l'Eklezio en mult okazioni. Ma ofte e samtempe, lua armo-kompanii qui ne esis kristani devastis la kirki por furto la trezori e Klodowig partoprenis la raptajo !

La Franka rejo sepultesis en la kirko dil Sant-Apostoli quan lu-ipsa konstruktigabis konkordante kun Klotild.

La nova uneso di Gallia ne duos longa-tempe, e ni balde asistos la dispartigo dil rejio.

La indijena lingui di Amerika

da Walter PANNEL (USA)

Artiklo publikita en Progreso N°162

- Ta texto es reproduktata en Gazuyi sen chanji, ne mem la nomi di la lando « New Mexiko » o la nomi di la etni indijena di Amerika. La nomi di lingui ne havas lua unesma literi majuskula, quale en la origina texto, e ofte ne prenis la forma adjektiva mal-kustumala di la Ido oficiala,

Kande Amerika deskovresis e habitesis da la unesma blank-homi de Europa, plu kam du-cent lingui, e preske egala nombro de dialekti, parolesis en la regiono nun konsistanta di la Unionita Stati e Kanada. La ne-permananta vivo-kustumi dil maxim multi dil indijena habitanti e la fakto ke li posedis nula skribita linguo, probable montras la motivo por ica granda nombro de dialekti e lingui, pro ke multa desl separita tribui esis plu o min izolita e mem simila dialekti pos kelka tempo recevis distinganta formi di parolo kun mikra o nula simileso ad irga altra linguo.

Tamen, granda nombro del maxim difuzita indijena lingui e dialekti apartenas ad un de kin distingebla lingual familii, qui esis konocata kom

Algonkian, Iroquoian, Muskogean, Siouan, ed Athapasean. La Algonkian tribui distributesis de Labrador a Sud-Karolina, e weste preter la central Mississipi-valo. La Iroquoian vivis en la nord-esta parto di la Unionita Stati ed estala Kanada. La Muskogean esis precipue indijeni dil sud parto di Unionita Stati e posedis la plu alta grado di civilizeso de irga del indijena tribui di Nord Amerika. Kin de ica tribui (°°Cherokee, Chickasaw, Creek, Choctaw, Seminole) esas ankore konocata kom la "Kin Civilizita Tribui". La Athapasean habitis regioni en la westa sud-westa parto dil kontinento, e la maxim granda indijena tribuo en la Nord-Amerika kontinento, kontanta plu kam 65000 homi, apartenas ad la Athapasean linguala familio.

Ultre esas kin granda linguala familii, esis multa altra linguala familii kun plu o min distingebla diferi pri linguo, kulturo e kustumi. La Shoshean konsistis de plura tribui en la westa parto dil kontinento, di qui la maxim bone konocata esas la Hopi tribuo, qua ankore praktikas la serpento religiala rituo. En la sud-westa parto di Unionita Stati, esis anke plura altra linguala familii, diferanta materiale de ica mencionita. La Azteka civilizeso atingas la nord parto di New-Mexiko, segun ruini exkavita. La prezenta-dio °Pueblo indijeni esas dividita inter la Keresan, Tanoan, e Zunian linguala familii. Pro la manko de skribita linguo en la tota Nord Amerika kontinento, esas ne posibla evaluar kun irga grado di korekteso la exakta nombro de lingui e dialekti, lia origiono e developo, qua esas ultempe uzita da la indijena tribui di Amerika. La sola historiala metodo di inter-kompreno esis la pikturala skribaji e la signala-lingui, amba uzita de preske omna indijena tribui di Amerika, e do indikas nula linguala diferaji.

Per la procedo di civilizeso, multa del ne-granda tribui tote desaparitis, ed informi pri lia lingui perdesis. Inter multa del tribui, e speciale la plu civilizita, angla e hispana lingui remplasis la indijena lingui ed es nun tote aceptita kom komuna lingui. Ica esas speciale la fakto ube indijeni vivis por plu kam du yarcenti inter angle o hispane parolanta rasi.

Kande altra ed opozita kondicioni existas, quale pri la Navaho, ube la tribui esas plu granda e plu izolita, lia linguo persistis kom tribuala linguo. Inter ica tribuo on nun esforcas perpetuizar la indijena linguo per la endukto di skribita linguo por augmentar la uzo, en moderna maniero, di lia propra linguo.

Un del plu frua esforcis pro provizar skribita linguo por la indijena tribui di Amerika esis la invento dil Cherokee alfabeto da Sequoyah, membro dil Cherokee tribuo qua esukesis en religiala misiono-skolo. Dum plura yari jurnalado publikigesis en la Cherokee linguo, uzanta ica alfabeto. Nur recente la publikigo de ica jurnalado ri-komencesis ed intereso inter la tribuala membri pri lia rasala linguo rinovigesis. La recenta esforcis por provizar skribita linguo por indijena tribuo esas la entraprezo kun la Navaho linguo. Pro granda nombri de individui en ica tribuo e lia izolita loko, multa de li ankore ne savas irga altra linguo kam lia indijena idioma. Per la uzo di la angla alfabeto, e specal signi por indikar la diversa e desfacila soni dil Navaho parolo, libri es un jurnalado nun imprimesas en ica linguo, ed esforcis esas facata por docar al tribuala membri la arto di lektado e skribado en lia propra tribuala linguo.

Pro ke la Navaho linguo es la maxim ne-koruptita dil indijena idiomi, la studiado di lia linguo, qua quale mencionita supre, esas Athapasean dialekto, esas de specala intereso al studenti di la rasala lingui di Amerikana indijeni. En la Navaho linguo, la substantivo esas generale simpla vorto de un o du silabi kun la adjunto de sufixi por demonstrar la nombro e kazo (exemple : hogan [domo]; hogando [en la domo]; hoganji [di la domo] e por establisar simpla, ne-adjektivala fakti xozo [plezuro]; xozo-do [ol esas agreabla od ol esas plezuro]. Ica principi esas simila pri altra linguo, mem la moderna, e ni prizentas multa desfacilaji por la linguo-studento. Tamen, esas en la uzo de separita verbi ed adjektivi ke la desfacilaji por la studento aparas. Exemple: La verbo por "pozar" ne esas la sama se vu pozas libro sur tablo, terpomo en sako, o kultelo en vua posho, ma chanjas segun la deskripteso dil

artiklo quan vu pozas, kad ol es ronda, plata, longa o kurta, ta pozesas en irga loko. ol esas ica qualeso de linguala expreso qua igas la Navaho linguo tre desfacila por la lernanto e studento. En la grada verko pri la Navaho linguo da Berard Haile, tota libro d emulta pagini esas necesa por deskriptar la Navaho verbi, quo montras ulu di olia desfacilesos.

Pro la fakto ke la maxim granda nombro del indijena lingui di Amerika nun esas preske mortinta, esforcis esas facata por prezervar lia soni e karakteresi per la fonografilo-disko. Multa di li esas konocata kom "mortinta lingui" e perdita kun lia informo pri la ancien kulturo di Amerika, ma diski facesas de la vivanta lingui por la futura uzo di la linguala studenti, e ti interesita pri la historio e developo de lingui. Intereso pri la indijena lingui anke efektigesas de la fakto ke plu kam 300 vorti juntesis ad la komuna linguo parolata en Amerika de la indijena lingui e dialekti, 140 vorti asante "pruntita" de la Iroquoina linguala familio, e min granda nombri de la altra linguala familii. Do, la angla parolata en Amerika debas al indijena lingui olua richeso e la adjunto de plura vorti nun uzita en nia komuna parolo.

Du teksti tradukita da Tom WOOD

- *On sharpis, ye la fondo di la Interreta arkivi, kelka pagini da Tom WOOD. Gazuyi ri-editas hike du teksti quin lu tradukis : « fola-te repasto » ek « Alice en la sonjlando » da Lewis Carroll, e « Parabolo de Naturo », adaptata de rakonto da Mrs Gatty.*

Fola Te-Repasto

- Ek « Alice en la sonjlando » da Lewis Carroll tradukita da Tom WOOD

Preparata tablo esis sub arboro avan la domo, e la Marto-Leporo e la Chapelifisto esis havanta te-repasto ye ol. Gliro sidis inter li, profunde dormanta, e l'altra du esis uzanta ol kom kuseno, apoganta lia kudi sur ol, e parolanta super olua kapo.

"Tre sen-komforta por la Gliro," pensis Alice; "nur, quale ol es dormanta, me supozas ke ne importas."

La tablo esis granda, ma la tri esis tre proxim l'una l'altra ye un angulo di ol.

"Nula spaco! Nula spaco!" li klamis kande li vidis Alice venar. "Esas abundo di spaco!" dicitis Alice indignoze, ed el sideskis en granda stulego ye un terminajo dil tablo.

"Havez kelka de vino," dicitis la Marto-Leporo en kurajiganta tono. Alice regardis cirkum la tablo, ma esis nulo ibe ecepte teo. "Me ne vidas irga vino," el dicitis. "Ne esas irga," dicitis la Marto-Leporo. "Lore ne esis tre polita di vu ofrar ol," dicitis Alice iracoze. "Ne esis tre polita di vu sideskar sen invito," dicitis la Marto-Leporo.

"Me ne savis ke esis vua tablo," dicitis Alice, "ol es preparata por multe plu kam tri."

"Vua haro bezonas tranchesar," dicitis la Chapelifisto. Il regardabis Alice dum kelka tempo kun granda kuriozeseso ed ica esis sua unesma parolo.

"Vu bezonas lernar ne facar personala dici," Alice dicitis kun kelka severeso, "esas kelka ne-polita."

La Chapelifisto apertigis sua okuli komplete kande il audis ica; ma il nur dicitis, "Pro quo es korvo simil a skrib-tablo?"

"Nun ni havos kelka amuzo, " pensis Alice. "Plezas me ke li komencabas pozar enigmati - me kredas povar divinar lo," el dicitis laute.

"Ka signifikado es ke vu pensas povar trovar la solvo di ol?" dicitis la Marto-Leporo.

"Exakte tale," dicitis Alice. "Lore vu devas dicar quon vu intencas dicar, " la Marto-Leporo kontinuis.

"Me ya facas to," Alice hastoze respondis, "ad-minime -- ad-minime me signifikas quon me dicas -- to es la sama kozo vu savas."

"Tote ne la sama kozo, " dicitis la Chapelifisto. "Vu forsan povus dicar ke 'Me vidas quon me manjas' es la sama kozo kam 'Me manjas quon me vidas.'"

"Vu forsan povus dicar," dicitis anke la Marto-Leporo, "ke 'Me prizas quon me obtenas' es la sama kam 'Me obtenas quon me prizas.'"

"Vu forsan same povus dicar," dicitis anke la Gliro, qua semblas parolar en sua dormo, "ke 'Me respiras kande me dormas' es la sama kozo kam 'Me dormas kande me respiras.'"

"Es ya la sama kozo kun vu," dicitis la Chapelifisto e hike la konverso cesis e la grupo sidis silente dum minuto dum ke Alice pensis pri omno quan el povis memorar pri korvi e skrib-tabli, qua ne esis multa.

La Chapelifisto esis l'unisma qua rompas la silenco. "Quala dio dil monato es?" il dicis turnanta ad Alice. Il prenabis sua posh-horlojo ek sua posho e regardis ol perturbate, sukustanta ol de tempo a tempo, e tenanta ol a sua orelo.

Alice pensis kelke e dicis, "La quaresma." "Du dii ne-korekta," sospiris la Chapelifisto. "Me dicis ke butro ne konvenus a la mekanismo," il dicis, regardanta iracoze la Marto-Leporo.

"Esis la maxim bon butro," la Marto-Leporo respondis humile. "Yes, ma pan-peceti mustis entrabir anke," la Chapelifisto plendis. "Vu ne devis uzabir la pan-kultelo."

La Marto-Leporo prenis la posh-horlojo e regardis ol triste, lore il imersis ol en sua taso de teo e regardis ol itere ma il povis dicar nulo plu bon kam sua unisma dico, "Esis la maxim bona butro vu savas."

Alice regardabis super sua shultro kun kelka kuriozes. "Quala stranja posh-horlojo," el dicis. "Ol indikas la dio dil monato e ne qua tempo es."

"Pro quo devas ol?" dicis la Chapelifisto. "Ka vua posh-horlojo indikas qua yaro es?" "Komprenende ne," Alice quik respondis, "ma to es pro ke restas la sama yaro dum tante longa tempo."

"Qua es exakte la sama kun mea," dicis la Chapelifisto.

Alice sentis multe perplexa. La dico dil

Chapelifisto semblas ad el havar nula sorto di signifiko en ol e tamen ol esis certe angla.

"Me ne komplete komprenas," el dicis, tam polite kam el povis.

"La Gliro dormas itere," dicis la Chapelifisto ed il varsis poka, varma teo ad-sur olua nazo. La Gliro sukusis lua kapo ne-paciente, e dicis, sen apertigar lua okuli, "Komprenende, komprenende, me ipsa intencas dicar exakte to."

"Ka vu divinabis la solvo dil enigmato?" La Chapelifisto dicis, turnanta ad Alice itere. "No, me cedas," Alice respondis. "Quo es lo?"

"Me ne havas la minima ideo," dicis la Chapelifisto. "Nek me," dicis la Marto-Leporo.

Alice sospiris fatigata. "Me pensas ke vu forsan povus facar kelko plu bon kun la tempo," el dicis, "kam disipar ol per pozar enigmati qui ne havas solvi."

Parabolo de Naturo

(adaptata de rakonto da Mrs Gatty)

"Ad-ube iras la Rano kande il livas la lageteto?" questionis la Libelul Larvo. "Jus nun me sequis la granda, Flava Rano al latero dil lageteto til ke il komencis natar ad-supre. Lore me regardis il. Me povis

vidar ilua brilanta, lumoza korpo til, subite, il des-aparis. Ad-ube iris il, e quale es exter la lageto?" "Ad-ube iris il?" dicis un di ilua kompani. "Qua sorgas ube iras la Rano, o quon il facas se il ne nocas ni?" "Ultre," dicis tre indolenta askpektanta larvo, "quo importas quale es extere? Es varma ube ni vivas ed es mola folii por repozo kande ni es fatigita." "Ed es multa grasa insekti," klamis altru. "Yen, quante magra vu divenabas. To es pro ke vu es indolenta, parolema kerlo qua permisas omna ica sukoza peceti eskapar dum ke vu sucias pri nulo." E l'impertinenta parolero kaptis insekto qua flugis direte avan ilua amiko.

La Larvo persequis ilua kompano ma quale il natis alonge il ek-vokis, "Qua povas dicar a me ube la Rano iras kande il livas la lageto?" "Questionez la fisheti, vexetis ilua amiko. Ma la fisheti pasis sen parolar, nam li savis ne plus kam il. Do il questionis la anguili ma li tordetis fore exter audado, nam li ne prizis esar trublata. Lore subite esis pezoza plaudo en l'aquo e la granda Flava Rano natis sube a la fundo dil lageto. "Questionez la Rano ipsa," sugestis fisheto kun malicoza regardeto di sua okulo. E to semblas esar tre bona konsilo. Ma la kozo esis multe plu facile dicita kam facita nam la Rano esis multa, multa foyi plu granda kam la mikra Larvo. Se la larvo questionez il pri ube il esabis la Rano posible konsiderus il esar multe impertinenta. Ma la Larvo savis ke hike esis oportuneso quan il ne mustas perdar. Do il natis un-foye, du-foye, tri-foye cirkum la radiki dil nenufaro dum ke il decidis. Fine, il iris a la granda kreuro e timide dicis, "Voluntez dicar a me quo esas exter nia lageto." "Quo esas exter nia lageto?" repetis la Rano, rulanta sua grand okuli. "Ma certe, sika lando, naturale." Esis pauzo di plura sekondi e lore, "Kad on povas natar ibe?" demandis la larvo. "Me pensus ne," ridis la Rano. "Sika lando ne es aquo, vu savas. To es jus quo ol es ne." "Ma me deziras ke vu dicez a me quo ol es," persistis la Larvo "Vu certe es tre explorema kreuro," dicis la Rano. "Lasez me vidar.

Qua-maniere povas me deskriptar ol a vu? "Nu," il kontinuis, "sika lando es kelko simil al fango ye la fundo dil lageto,

ecepte ke ol ne es humida, tote ne, pro ke ne esas aquo." "Reale," inter-ruptis la Larvo. "Quo es lore?" "To es la des-facilesa," dicis la Rano. "Super la sika lando es kelko quan li nomizas aero, ma qua-maniere explikar ol me ne savas. Mea propra percepto pri ol es ke ol es la maxim proxima kozo a nulo posible. Ka vu komprenas?" "Ne vere," respondis la Larvo, hezitanta. "Exakte, me pensis ne. Nu jus prenez mea konsilo e demandez ne plusa questionis," dicis la Rano, quale il for-turnis. "Ne irez," pledis la mikra Larvo. "Voluntez ne ankore irar. Dicez a me itere quale es extere e forsan ica-foye me komprenos."

"Vice," dicis la Rano, "me facos a vu ofro, pro ke me kelke prizas vua kurajo. Se vu volas prenar sideyo sur mea dorso me portos vua a sika lando. Lore vu ipsa vidos ol. Me konsideras ke esos tre danjeroza, atencez vu, ma esos vua afero."

"Me aceptas," respondis la Larvo, saltanta supre ed infre en l'aquo kun joyo. "Acensez sur mea dorso, lore, ed akrochez vu a me tam bone tam vu povas." La Larvo obediis e la Rano, natanta dulce ad-supre atingis la junki apud la bordo dil aquo.

"Tenez ferme," il klamis, e lore levanta sua kapo exter la lageto il klimis des-facile ad-sur la rivo ed atingis la herbeyo. "Nu, hike ni es," il klamis. "Quon pensas vu pri sika lando?" Ma ne esas respondo. "Hola! Larvo! Hola! Quo! Irata? Jus quo me timis," dicis la Rano. "Il flotabas fore

de mea dorso. Ho! Ho! Quante desfortunoz! Ma ne povas evitesar. Forsan il for-falis ad-en l'arbusti. Me iros e serchos." E fore iris la Rano por vidar se il povus trovar la Libelul Larvo.

Ma quo eventabis al Larvo? Unesme, il tenabis ferme al dorso dil Rano. Lore, quale sua kapo levisis exter l'aquo l'aero abatis il shancelanta retroe ad-infre al absoluta fundo dil lageto, anhelanta e luktanta por vivo. Il nur povis anhelar, "Hororinda! Pose, kande il rekuperabis il klamis, "La Rano trompis me. Nun me savas ke se on livas la lageto on mortas." Ma pos mikra pauzo il reflektis, "Me questionas me ad-ube la Rano iris?" Kande il rekuperabis plene il donis deskripto di sua aventuro a multi qui venis por askoltar. Lore, un vespero, quale la Larvo ri-venis a sua hemo il subite vidis la Rano qua esis sidanta sur granda, plata petro ye la fundo dil lageto. "La granda Flava Rano!" klamis l'astonata Larvo. "Ad-ube vu esabas?"

"Pro quo vu ne tenis ferme a me?" questionis la Rano en ilua foyo. "Ma, yen, vu es tante mikra kozo. Dicz a me quo eventis." Un-foye itere la Larvo parolis pri sua experienco e la Rano regardis il fixe per sua granda okuli. "Me ne komprenas pro quo vu sentis tante malada kande ni esis livanta la lageto. Me mem perplexesas pluse kande me pensas pri quo me vidis ica-matine dum ke me serchis por vu inter la junki," dicis la Rano.

"Quo esis to?" demandis la Larvo. "Ad-supre la polisata, verda stipo di un dil junki," komencis la Rano, "me vidis libelul-larvo lente acensar tote exter l'aquo ad-en la plena brilo dil suno. Me pensis esis tre stranja kozo por il facar. Omna libelul-larvi quin me ul-tempe renkontrabas restas sur l'ombroza fundo dil lageto. Do me regardis il sorgoze e vidis ke longa fenduro aparis en ilua pelo. Lore, pos multa lukti, il reptis libera e tremis ne-certe sur la bordo dil junko. Me timis ke il perdus ilua teno e retro-falus ad-en l'aquo. Ma me vidis ke lente la krumplata falduri alonge ilua korpo divenis rekta ed extere extensis paro di

brilanta, arjenteo ali. Lore la kreuro rond-iris e rapide movis fore glorioza, blua libelulo." La Rano tacesis e longa pauzo sequis. Fine, la Larvo klamis, "Marveloza! Povas esar reale vera?" Il reflektis dum kurta tempo lore, turnanta a la Rano, il komencis, "Ka vu reale pensas ..." "Ma ilua amiko esis jus pronta fore natar. "Bon nokto, mikra Larvo," il dicis. "Tardeskas e me es tre dormema."

Dii pasis e la mikra Larvo pensis ofte pri quo la Rano dicabis ad il. Lore l'aquo quan il amabis dum ke il esis bebeo komencis semblar opresanta ad il. Il ne havis energio chasar l'aquo-insekti. Il ne esis komfortoza repozanta en l'ombro dil nenufaro folii. Ad-supre il mustas irar nun, ad-supre, ad-supre. Cirkum il asemblis sua amiki e parenti. "Promisez," dicis suplikanta voco. "Me promisas," esis la respondo. "Fidele?" insistis la parolanto. "Me promisas," repetis la Larvo, "ke se quon la Rano asertis es la vereso, lore me retro-venos por dicar ol a vi."

"Ma ho! se vu oblivius?" klamis un. "Obliviar la olda hemo, mea amiko," klamis la malada Larvo. "Obliviar la felica tempi quin ni pasis kune e la promiso quan me jus facabas?" "Ma se vu ne povus retro-venar?" sugestis altru. "To es plu ne-probably ankore," respondis la Larvo. "Certe nulo povas esar ne-possibla a dazlanta kreuro quan la Rano deskriptis. E nun, nea amiki, adio! Me ne povas restar plu longe. Vu vidis me itere, balde, e kun marveloza mesajo. Til lore, adio!" Lore il komencis acensar, lente ad-supre tra l'aquo al kani qua esis an la bordo dil rivo. Du favorata fratri e poka amiki, plu aventuroza kam la ceteri, sequis il dum kurta tempo esperanta trovar quo eventus. Ma tam balde kam la Larvo klimis exter l'aquo il des-aparis de lia vido.

Triste li decensis. Unesme li vartis e lore li facis mikra serch-partii ma nul traco dil Larvo povis trovesar. "Il oblivabas ni," dicis un. "Ne es altra mondo exter nia lageto. Ico es la mondo," dicis altri. Nura poki murmuris inter li ipsa, "Ni ne abandonos espero." Kelka dii

pasabis kande favorata frato dil Larvo advokis sua amiki. Li savis de ilua brilanta okuli ke la tempo venabis por il anke livar li. "Promisez," li suplikis quale li interpulsis por venar plu proxima. "Me promisas," esis la respondo. "Fidele?" li insistis. "Fidele," il dicis. Lore il natis ad-supre, sizis planto di miozoto e, akrochanta ad olua ferma floro-stipo, klimis exter l'aquo ad-en la libera aero. Sua amiki vartis ne-paciente por sua retro-veno. Kelki rapide fatigeskis e komencis ek-vokar laute, "Il oblivias ni simil ad ilua frato en ilua nova fortuna." Altra dio pasis e lore, en la frua jornesko, la triesma e lasta frato donis la sama promiso e facis la ad-supra voyajo til, del folio de ora ranunkulo, il acensis exter l'aquo.

Ti qua livesis dop vartis, od iris rapide, hike ed ibe, serchanta il. Poki mokis la sercheri. "Omna-tempe ni dicabas ke ica rakonto pri altra mondo ne es vera. Forsan vi kredos ni nun." Ma ka la Libelulo obliviabis sua fratri e sua amiki? Pos sua unesma longa flugo cirkum la lageto, inklinanta e turnanta vers la suno, il memoris sua promiso e deziris retro-irar. Multa foyi il probis, ma quik kande lua kapo tushis la surfaco dil aquo, il sentis dazlanta ed il esis koaktata flugar ad-supre itere.

Il restis omna-tempe apud la lageto esperanta ke il povus pensar di kelka voyo realigar lua promiso ma kun nul suceso. Il esis tre trista. Lore imaginez sua delekto kande un dio il subite vidis favorata frato an la bordo dil miozoto-stipo. Il regardis il ganar lente forteso. Lore venis la felica instanto di ri-uniono e balde li esis fluganta cirkum la lageto kune kun granda delekto. Pose li esis amba ibe por salutar kun plezuro la triesma frato ed omna lia amiki quale un pos un li komencis ica granda aventuro. Lore la brizoza aero apud la foresto-lageto resonis kun la kliktado dil ali dil libeluli quale, nun ad un latero nun al altra, ne-cesante li flugis rapide super la kristala aquo. Sube, en la lageto, la yuna larvi ankore vartis dispozata en mikra grupi. Kelki dicis un kozo e kelki dicis altra kozo. Ma la poka fideli murmuris

inter li ipsa, "Ni ankore kredas e ni sempre kredos ke la naraco quan la Rano dicis al mikra Libelul-Larvo es vera."

Tradukita da Tom Wood

Rondeto apud steleto

da *Lenadi Moucina*

Quale vu bone savas, la linguo Ido uzas signo specala por indikar ke la vorto quan onu skribas ne es ja oficala vorto, nur propozato da ulu quan la skribanto uzas segun lua prizo. Ta signo, la steleto "*", quan on pozas avan o dop la vorto novica, es nur Idala signo, e semblus stranja a ulta qua ne konocas ta regulo ne komuna ye la lingui naturala. To es tre bona regulo, nam ni ne serchadas senfine en la diversa Idala dictionarii por trovar la senco di ta vorto qua ne povas ja esar insertita en li! La steleto es ecelanta indico di la ne-oficaleso di la vorto steletizata.

Segun ta modelo, me propozas la rondeto.

Me ne imaginis ta signo specale por Ido, nam me pensis pri to por la Francuazo, kande me imaginis propozi por reformo di la ortografio (me ne es sat fola por kredar mem un instanto ke ti propozi povus havor la plu minima chanco de esar adoptata!). Per diversa metodi, mea propozi permisus ke la vorti Francuaza qua esas skribita same devas esar prononcata same, tamen me ne serchas ke vorti prononcata same esas skribita same. Mea reguli ne chanjas plus kam 3% di la vorti, e ye ta 3%, ofte la chanjo es nur un acento sur un literi!

Nature, restas la vorti stranjera quin on uzas vice altra vorti min populara (quankam olci povus esar tre oficala), quale la vorto Angluaza °marketing vice °mercatique. Do me imaginis nova signo

qua indikas klare ke la vorto ne obedias la reguli di la Francuazo, ke ta vorto es nur stranjera. Me serchis quala signo povus esar uzata pri to, e fine me selektis ta rondeto, qua es tre facile manue skribata, e samtempe prezenta sur irga klavaro di komputoro.

Nun, on uzas la kursiva literi en texti imprimata en latinatra literi quale Times o Baskerville, o insertata inter hoketi, ma ta uzo ne es speciale por to. On uzas la diferi de literi, o la hoketi, anke por donar plua valoro a kelka vorti. Do la sistemo de chanji de literi ne es satisfacanta, e on bezonus nova signo qua ne indikas altra kozo kam la karaktero extera de la linguo.

La nuna puntizado ne esis kreita en un nokto! Pokope, la imprimisti di diversa landi imaginis sistemo por imitar la pauzi di la voco en skribita texto, e hodie la reguli ne esas identa en mem la diversa landi di Europa : en Germanuazo on ornas irga substantivo de mayuskulo, en Hispanuazo la question-punti inversata pozasas avan la questiono e dop la questiono, vice Francuazo o Angluazo qui ne bezonas la punto avan la questiono. Hodie, en Francuazo, on ne plus uzas la punto-komo quale un yarcento antee, quankam la reguli esas skribita en la doco-libri.

Do, pro quo uzar nova signo?

Ta rondeto povus uzesar en Ido, quale irga linguo qua uzas la literi di la alfabeto latina. To povas esar signo internaciona, uzata quale la "?" o la "!" en irga linguo, sive naturala, sive artificiala. To ne chanjus la reguli di linguo, nur precizigus la skribita texti.

Ido ja uzas la steleto, lu povus anke aceptar la rondeto e esor pioniro en ta afero.

Me uzos en Gazuyi e kelka altra edituri ta nov punto, por probar ol. Exemple me skribis, ulafoye, tri rondeto avan serio de vorti stranjera, vice pozar la cirkleto avan irga vorto. Ka to es praktika? Nur la uzo permisos savar lo.

Kande me skribis kelka texti pri informatiko, ofte la vorto Idala ne ja

existas, e me devis uzar la Angluaza vorto qua esas tre konocata da la komputoreri, precipue en programigo. Per ta sistemo, on povas klare uzar la stranjera vorto, nur ornata per la rondeto, sen problemi de kompreno, sen vartar por expresar nova domeni la ago necese lenta di linguala komitato, nam kelkafoye, la novaji es nur "ye *modeo"³ e desaparos balde sen necese de krear nova vorto en Ido, mem kande la nuna vortaro ne permisas bone la vortifado de kompozita vorto pri ta efemera nocio o kozo, qua venis en nia mondeto kun la nomo ye sua lando de nasko.

Ta rondeto, quale tampono di dogano, indikas la stranjereso di la vorto, e permisas lua uzo en irga linguo skribita qua uzus ta signo nova, sen danjero por la linguo de acepto, qua ekpulsos o aklimatos lu segun la evoluciono di la bezoni.

imajo : rondo cirkum stelo

3*modeo : Kustumo efemera qua normizas (segun la gusto di la periodo) la maniero vivar, vestizar su, e c.

Ta nocio es ne-konfundebla kun la modo, qua esas exemple : "Kondicio specala a qua subordinesas silogismo. Dispozeso-maniero di la tri propozicioni di silogismo segun lia quanteso o qualeso " o la modo de funkcio di mashino.

En Francuazo mem, on havas reale du vorti °mode, segun la genro "le mode" ed "la mode".

Rimemorez :

la sufijo « uaz » uzesas en Gazuyi por la nomi di la lingui, vice la nuna oficala nereguloza formi adjektiva.

GAZUYI n°01

Aprilo 2011

LIBERA REVU-EDITURO

Ido~linguo

Redaktero : Lenadi MOUCINA
